ספרי׳ — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
שלישי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

י״ט כסלו

(חלק כה)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים״

770 איסטערן פּאַרקווי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת וישלח, יב־יח כסלו, ה׳תשפ״ז (א)

Likkutei Sichot

Copyright © 2026
by
Kehot Publication Society®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

י״ט כסלו*

א. י״ט כסלו קומט אויס אַלעמאָל בסמיכות צו פ׳ וישלח (אין די ימי השבוע וואָס מתברכין פון שבת פרשת וישלח[1], אָדער אין ש״ק פ׳ וישלח עצמה). ועפ״ז מובן אַז אין פ׳ וישלח קען מען געפינען רמזים, און נאָכמער, אַ שייכות, צו דעם חג הגאולה פון י״ט כסלו[2].

אין זיין בריוו[3] צו ר׳ לוי יצחק באַר־ דיטשעווער, וואָס דער אַלטער רבי האָט געשריבן אַרויסגייענדיק פון תפיסה וואו ער איז מודיע וועגן זיין באַפרייאונג, שרייבט דער אַלטער רבי, צווישן אַנדע־ רע „כי הפלה ה׳ והגדיל לעשות בארץ והפליא והגדיל שמו הגדול והקדוש אשר נתגדל ונתקדש ברבים ובפרט בעיני כל השרים וכל העמים אשר בכל מדינות המלך[4] אשר גם בעיניהם יפלא הדבר הפלא ופלא וענו ואמרו על זאת כי אם מאת[5] הוי׳ היתה זאת היא נפלאת[6] בעינינו״.

ועד״ז שרייבט ער אין זיין בריוו צו ר׳ ברוך ממעזבוז[7].

דאָס הייסט: דעם תוכן ענין הגאולה פאַרבינדט דער אַלטער רבי מיט דער פעולה וואָס דאָס האָט געהאַט אויף „כל השרים וכל העמים״. וואָס כמובן, אַז בשעת ניט אידן זעהן אַן ענין פלא פון דעם אויבערשטן פאַרבונדן מיט אַ אידן, און זיי אַנערקענען אַז „מאת הוי׳ היתה זאת״, איז דאָס זיי מעורר און מסייע, אַז זייער הנהגה זאָל זיין כדבעי בהתאם מיטן ציווי ה׳, וואָס נקודתו איז קיום ז׳ מצות שלהם.

ענין זה — די ווירקונג פון אידן אויף בני נח בנוגע דעם קיום פון זייערע מצות — איז דער תוכן ונקודה[8] פון מעשה שכם בפרשתנו: דאָס וואָס שמעון ולוי האָבן געהרג׳ט די אנשי שכם איז געווען אַן עונש פאַר דעם וואָס זיי האָבן ניט מקיים געווען די ז׳ מצות ב״נ

[צי דערפאַר וואָס זיי האָבן ניט געמשפט שכם׳ן פאַר זיין חטא, וואָרום איינע פון די ז׳ מצות ב״נ איז „דינין״ — „חייבין להושיב דיינין כו׳ לדון בשש מצות אלו״, „ומפני זה נתחייבו כל בעלי

*) ושייכותו לפ׳ וישלח.

1) ולהעיר שבשנה זו [תשמ״ו] (כבכמה שנים) חל תוך ג׳ ימים לאחרי השבת, השייכים במיוחד לשבת שלפניהם — בתר שבתא (פסחים קו, סע״א).

2) ראה גם לקו״ש חט״ו ע׳ 281 ואילך.

3) נדפס באגרות קודש שלו סי׳ לח. וש״נ.

4) ע״פ לשון הכתוב — אסתר א, טז.

5) ל׳ הכתוב — תהלים קיח, כג. וראה ע״ד הקבלה והחסידות — ביאוה״ז ח״ש יג, ד. שער האמונה ספל״ג. ועוד. וראה לקו״ש שם ע׳ 285. ועוד.

6) כן הוא בנוסח הב׳ (נסמן באגרות קודש שם) (ובנוסח הא׳ — נפלאות). ולכאורה כצ״ל, וכבתהלים שם.

7) אגרות קודש שם סל״ט.

8) נוסף על השייכות הכללית די״ט כסלו לפרשתנו — שבה מדובר ע״ד הצלת (וגאולת) יעקב* מעשו, ויתירה מזו „שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל״ (פרשתנו לב, כט), היינו עם שרו של עשו — שגם הוא הודה לו על הברכות (ב״ר פע״ז, ג**. פע״ח, ג. פרש״י פרשתנו לב, כה. כז. כט. ועוד).

*) להעיר על השייכות המיוחדת בין אדה״ז ליעקב אבינו (השלישי דהאבות) — ראה ספר הערכים־חב״ד (כרך ד ערך אושפיזין דסוכות ע׳ שמט־שנ). וש״נ.

**) להעיר מהמשך בב״ר שם: שאם יבואו אומות העולם להזדווג לישראל יאמר להם הקב״ה שרכם לא הי׳ יכול לעמוד בו ואתם מבקשים כו׳.

שכם הריגה שהרי שכם גזל והם ראו וידעו ולא דנוהו" (ווי דער רמב"ם זאָגט[9]); אָדער (ווי דער רמב"ן זאָגט[10]) פאַר זייערע אייגענע זינד, וואָס זיי זיינען באַגאַנגען נאָך פאַר מעשה דינה].

ב. מען דאַרף אָבער פאַרשטיין:

יעדער ענין וואָס טרעפט זיך אין וועלט איז דאָך בהשגחה פרטית פון דעם אויבערשטן, ועאכו"כ אַן ענין וואָס איז פאַרבונדן מיט אַ אידן ובשייכות צו תורה ומצות, ובמכש"כ וק"ו מיט אַ נשיא בישראל, ובשייכות מיט כללות גילוי תורת החסידות. אשר ע"כ איז מובן[11] אַז ס'איז ניט שייך זאָגן אַז דער מאסר וגאולה זיינען געקומען דערפאַר וואָס מלכות דלמטה האָט אין דעם געהאַט אַ דיעה וממשלה (אפילו ווען דאָס איז געקומען בסיבת המלשינות[12] פון אידן בעלי בחירה);

נאָר[13] דער מאסר איז געווען, כידוע, פאַרבונדן מיטן דעמאָלטיקן קטרוג אויף דעם גילוי פון רזין דאורייתא דורך דעם אַלטן רבי'ן[14]: היות אַז תורה עצמה רופט עס אָן "סתים[15] דאורייתא", במילא דאַרף עס זיין סתים, און ניט אַראָפקומען בגילוי ווי גליא[15] שבתורה; און די גאולה איז געקומען דורך דעם וואָס ס'איז בטל געוואָרן דער קטרוג, און דערפאַר האָט מען דאָ למטה באַפרייט דעם אַלטן רבי'ן און ער האָט געקענט מגלה זיין פנימיות התורה, תורת החסידות.

ד. ה. אַז די גאולה פון י"ט כסלו איז געווען אַ גאולה רוחנית פאַר כללות גילוי תורת החסידות, תורת הבעש"ט. וכידוע[16] אַז דער ענין פון "יפוצו מעיינותיך חוצה" — הפצת תורת הבעש"ט, האָט זיך בעיקר אָנגעהויבן נאָך דער גאולה פון י"ט כסלו[17].

ולפ"ז איז ניט מובן: ווי קומט דאָס אַז במכתבו בבשורת הגאולה זאָל דער אַלטער רבי אַרויסברענגען דאָס וואָס די באַפרייאונג האָט אויפגעטאָן דעם ענין פון "הפליא כו' בעיני כל השרים וכל העמים אשר בכל מדינות המלך אשר גם בעיניהם יפלא הדבר הפלא ופלא וענו ואמרו על זאת כי אם מאת הוי' היתה זאת היא נפלאת בעינינו"?

— וואָס פאַר אַ תפיסת מקום האָט אָט דער ענין (עם כל העילוי הנפלא שבו) לגבי דעם עצם גאולה (גילוי) פון כללות פנימיות התורה, ובמילא פאַר פנימיות נשמות ישראל (וואָס דער גילוי פון סתים דאורייתא פועל'ט (אויך) דעם גילוי פון סתים דנשמתא, אַז דער לימוד התורה וקיום המצות פון אַ אידן זאָל זיין דורכגענומען מיט אמונה בה' ואהבת ה' ויראתו)!

ג. דער אַלטער רבי איז ממשיך אין דעם בריוו[18] "ותהי' זאת לפלא כי ה'

9) הל' מלכים ספ"ט (הובא גם ברמב"ן שבהערה הבאה).

10) בפי' עה"ת פרשתנו לד, יג.

11) ראה גם לקוטי דיבורים ח"א לז, סע"ב ואילך. לט, סע"א ואילך.

12) נוסח על המבואר באגה"ק סכ"ה.

13) ראה בית רבי ח"א פט"ז בהערה. לקו"ש ח"י ע' 223. 269. ובכ"מ.

14) וכדברי הבעש"ט וההמ"מ לאדה"ז בהיותו במאסר: שנתחזק עליך הקטרוג על שאתה אומר ד"ח הרבה ובגילוי (בית רבי שם). וראה גם ס' השיחות תורת שלום ע' 44. 171. לקו"ש ח"ל ע' 170 ואילך.

15) זח"ג עג, א.

16) ראה ס' השיחות שם ס"ע 112 ואילך.

17) ראה גם בית רבי שם תשובת הבעש"ט וההמ"מ (על שאלת אדה"ז "ואם אצא מכאן האם אפסיק מלומר ד"ח"): כיון שהתחלת לא תפסיק ואדרבה לכשתצא תאמר יותר. וראה לקו"ש ח"י שם. וש"נ. ח"ל שם.

18) להרלוי"צ מבארדיטשיב.

אתנו ואין עוד". ולפ"ז קומט אויס לכאורה, אַז דאָס וואָס אויך כל השרים וכל העמים האָבן געזען דעם פלא „וענו ואמרו .. כי אם מאת ה' היתה זאת כו'" — האָט דאָס אַרויסגעבראַכט די גערעכטיקייט פון דעם אַלטן רבי'ן (ותורת החסידות) פאַר די מנגדים כו'.

מ'קען אָבער ניט זאָגן אַז דאָס איז דער גאַנצער טעם[19] פאַרוואָס דער אַלטער רבי האָט געשריבן דעם פלא הדבר בעיני כל השרים כו', וואָרום:

א) צו דעם איז ניט נוגע די אריכות אין דעם פלא שבהגאולה אַז אויך „בעיני כל השרים וכל העמים .. יפלא הדבר", נאָר דער עצם ענין אַז אויך די שרים כו' האָבן אַנערקענט די גערעכטיקייט פון דעם אַלטן רבי'ן, ובמילא האָט מען אים אַרויסגעלאָזט לחירות.

ב) דעם בריוו האָט דער אַלטער רבי געשריבן, כאמור, צו ר' לוי"צ באַר־דיטשעווער (און ר"ב ממעזבוז) וועלכע האָבן זיכער געוואוסט און פאַרשטאַנען דעם גודל והפלאת ענין הגאולה אַלס גאולה פון תורת החסידות; ובמילא — וואָס פאַר אַ תפיסת מקום האָט בעיני גדולי ישראל די השפעת הגאולה אויף די שרים אַלס דאָס וואָס ס'איז מגלה (לעיני המנגדים) „כי ה' אתנו", בערך דעם עיקר הגאולה — גילוי תורת החסידות?!

און וויסנדיק דעם גודל הדיוק אין „לשונו הזהב" פון אַלטן רבי'ן בכלל, ובפרט אין אַ מעמד ומצב פון „תיכף", גלייך נאָך דער גאולה, און אין אַ בריוו וואָס ער האָט גערעכנט צו גדולי ישראל, גדולים אויך בפנימיות התורה,

איז מובן אַז אין דעם דריקט זיך אויס אַ תוכן עיקרי אין דער גאולה פון י"ט כסלו.

ד. ויש לומר הביאור בזה — ובהקדים:

ס'איז ידוע וואָס דער בעש"ט שרייבט אין אַ בריוו[20] אַז ער (זייענדיק בהיכלו של משיח) האָט געפרעגט ביי משיח „אימתי קאתי מר", און משיח האָט אים געענטפערט „לכשיפוצו מעינותיך חוצה". און וויבאַלד אַז דער עיקר ענין פון הפצת המעינות פון בעש"ט חוצה, האָט זיך אָנגעהויבן פון דער גאולה פון י"ט כסלו, כנ"ל, קומט אויס, אַז די גאולה פון אַלטן רבי'ן בי"ט כסלו איז אַ הכנה והקדמה צו דער גאולה הכללית והשלימה בביאת משיח צדקנו[21].

— דער אמת איז, אַז יעדע גאולה פון אַ אידן, אפילו פון אַ איש הכי פשוט וועלכער איז ניט קיין בעל־מדריגה, האָט אַ שייכות צו דער גאולה כללית פון כלל ישראל, „כיון דשם גאולה עלה"[22].

און ס'איז אויך פאַרשטאַנדיק בפשטות דער טעם הדבר: דער תוכן הגאולה בביאת המשיח איז דאָך בשייכות צו אַלע דריי — „ישראל אורייתא[23] וקוב"ה" (וועלכע זיינען „כולא חד"[24]), וואָרום, כידוע, איז אויך „שכינתא בגלותא"[25] — ומעין זה טוט זיך אויף אויך

19) ובשאר נוסחאות המכתב (הובאו באגרות קודש שם בהערות), וכן בהמכתב להר"ב ממעזבוז — ליתא הדגשה הנ"ל „ותהי' זאת לפלא כי ה' אתנו כו'".

20) נדפס בריש ספר כתר שם טוב. ובכ"מ.

21) ראה לקו"ש חט"ו ע' 282 ואילך. ובכ"מ.

22) ל' רש"י מגילה יז, ב ד"ה אתחלתא דגאולה (בנוגע לגאולה „מן הצרות" ד„קבעוה בשביעית").

23) ראה אגה"ק סי' כו (קמד, ב ואילך).

24) ראה זח"ג ד, ב.

25) ראה מגילה כט, א. ספרי ס"פ מסעי. זח"ג שם. ובכ"מ.

אין דער גאולה פרטית פון אַן אדם פרטי, אַז צוזאַמען מיט דער גאולה פון דעם אידן איז דאָס אויך אַ גאולה פרטית בנוגע די תורה ומצות וואָס ער (איז —) דאַרף מקיים זיין, ובמילא די בחינת השכינה וואָס געפינט זיך בגלות עמו.

און עאכו״כ אַז דאָס איז אַזוי ביי דער גאולה פון אַ נשיא בישראל, וואו ס׳איז ניכר בגלוי ווי די גאולה האָט אַ שייכות צו כלל ישראל און צו אַן ענין כללי בתורה וכו׳.

בנדו״ד קומט נאָך צו, אַז דער תוכן פון דער גאולה, אַ גאולה פון פנימיות וסודות התורה, איז איין ענין מיטן תוכן פון דער גאולה העתידה, וואָרום דעמאָלט ווערט זיך אויפטאָן די שלימות הגילוי פון פנימיות התורה, ווי רש״י איז מפרש אויפן פסוק[26] „ישקני מנשיקות פיהו״, אַז דאָס מיינט „סוד טעמי׳ ומסתר צפונותי׳״ פון תורה, וועלכע וועט נתגלה ווערן דורך משיח צדקנו.

ומזה, אַז דאָס וואָס דער אַלטער רבי שרייבט אין זיין מכתב הנ״ל בנוגע דער גאולה פון י״ט כסלו, וועגן דעם „הפלא ופלא״ אויך „בעיני כל השרים וכל העמים״, איז דאָס אַן ענין עיקרי אין דעם פאַרבונד פון דער גאולה מיט דער גאולה העתידה.

ה. וי״ל הביאור בזה: ס׳איז דאָך „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות״[27] — די גאולה און די נפלאות וואָס וועלן זיין לעת״ל, זיינען בדוגמא צו דער גאולה ונפלאות אין די „ימי צאתך מארץ מצרים״ (נאָר לעתיד לבא וועלן זיי זיין אין אַ העכערן אופן — „נפלאות״ אויך לגבי הנסים פון יציאת מצרים[28]). דערפון איז מובן, אַז דעם תוכן חידוש דלעתיד קען מען אָפּלערנען פון דער גאולה ביציאת מצרים.

ביי יציאת וגאולת מצרים האָט זיך אויפגעטאָן אַ חידוש ניט בלויז בשייכות צו אידן

— כדי אידן זאָלן זיין ראוי צו מקבל זיין די תורה ביי הר סיני, האָבן זיי געמוזט דורכגיין און נזדכך ווערן אינעם „כור הברזל״[29] פון גלות מצרים און דער גמר וסיום הזיכוך והבירור איז געווען ביי יצי״מ —

נאָר אויך פאַר די מצרים גופא (ואוה״ע בכלל), וכמפורש בכתוב[30] „וידעו מצרים כי אני הוי׳״[31]: פרעה און מצרים מצ״ע האָבן ניט קיין שייכות צו ידיעת הוי׳, ווי פרעה האָט געזאָגט[32] „לא ידעתי את הוי׳״: מצ״ע זיינען זיי שייך נאָר צו שם אלקים[33] (ווי יוסף האָט געזאָגט פרעה׳ן[34] „אלקים יענה את שלום פרעה״), וואָס שם אלקים איז בגימטריא הטבע[35],

והיינו, אַז מצד שם אלקים איז די הנהגה ע״פ טבע אין וועלכער עס זעט זיך ניט אָן בגילוי דער אור אלקי; אָבער די הנהגה וואָס איז העכער פון טבע, הנהגה נסית, נעמט זיך פון שם הוי׳ —

26) שה״ש א, ב.
27) מיכה ז, טו.

28) ראה זהר ופע״ח ועוד — שהובאו באוה״ת (עה״פ) מיכה שם.
29) ואתחנן ד, כ. ירמי׳ יא, ד. תו״א יתרו עד, א ואילך.
30) וארא ז, ה. בשלח יד, ד (וראה פרש״י שם). שם, יח.
31) ראה תו״א נז, א. אוה״ת וארא (שמות כרך ז) ע׳ ב׳תרז־ח. ועוד.
32) שמות ה, ב.
33) ראה גם לקו״ת אמור לה, ג. ובכ״מ.
34) מקץ מא, טז. וראה גם שם, כח. לב.
35) פרדס שער יב רפ״ב. שער היחוד והאמונה רפ״ו. ועוד.

און צו דעם אָבן פרעה ומצרים (אוה"ע) קיין שייכות ניט און אָבן אין דעם ניט קיין השגה והכרה[36].

און דאָס הָאט זיך אויפגעטאָן בגאולת מצרים, אַז „וידעו מצרים כי אני הוי'", אַז זיי האָבן באַקומען אַ ידיעה אין דער הנהגה נסית שלמעלה מן הטבע, וואָס איז פאַרבונדן מיט שם הוי'.

ו. בדוגמא לזה – נאָר אין אַ פיל העכערן אופן, וועט זיין דער חידוש לעת"ל: נוסף צו דער גאולה פון ישראל אורייתא וקוב"ה, וועט דאָס אויך פועל'ן אין וועלט ביי אַלע אוה"ע, און ווי מפורש בכמה כתובים ונבואות הגאולה, ביז, ווי דער רמב"ם[37] ברענגט אויך אַראָפּ אין זיין ספר הלכות הלכות[38], אַז דאָן „יתקן את העולם . . שנאמר[39] כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם הוי' ולעבדו שכם אחד".

און דער יעוד בנוגע די אוה"ע איז ניט סתם אַ צוגאָב־זאַך צו וועלכער מ'וועט זוכה זיין בביאת משיח צדקנו, נאָר דאָס איז פאַרבונדן מיטן עצם ענין הגאולה[40]: וויבאַלד אַז דעמאָלט וועט כביכול די שכינה „אַרויסגיין" פון גלות, וועט דאָך דערמיט אַנטפלעקט ווערן דער אמת הוי', אַז „כל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמתת המצאו"[41], וואָס „אמיתת המצאו" איז דער שם הוי'[42] וואָס איז העכער פון (טבע ה)עולם[43].

און דערפאַר איז מודגש בנוגע לעת"ל „ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר"[44] – אַז דער גילוי פון שם הוי' („ונגלה כבוד הוי'") וועט פועל זיין אַ ראי' מוחשית בבשר הגשמי אַז אמיתית מציאותו (פונעם בשר) איז „פי הוי'":

וויבאַלד ס'וועט בטל ווערן דער העלם והסתר אויף אלקות. (גאולת השכינה מגלותה) און ס'וועט אַנטפלעקט ווערן אַז די אמת'ע מציאות פון וועלט איז אלקות (פי הוי'), וועט עס זיין באופן פון „וראו כל בשר", אַז דער בשר וועט זען כבוד הוי' מצד די דאָמאָלסדיקע תכונות און טבע פון דעם בשר גופא, אין דעם אופן ווי ס'איז די טבע ותכונה פון עיני בשר צו זעען דברים גשמיים[45].

און אין דעם באַשטייט איינע פון די אויפטוען פון דער גאולה העתידה אויף דער גאולה פון „ימי צאתך מארץ מצרים": בגאולת מצרים איז די ידיעה פון מצרים „(וידעו מצרים) כי אני הוי'" געקומען דורך די מכות (וכיו"ב) –

---

36) ראה סה"מ תרפ"ח ע' סת. ועוד. וראה בכל הנ"ל ספר הערכים־חב"ד ח"ב ע' ערה ובהנסמן שם.

37) הל' מלכים ספי"א. וראה לעיל ע' 8־127 ובהערות שם. לקו"ש חכ"ג ע' 177 ואילך.

38) הקדמת היד סמוך לסיומה (ד"ה ובזמן הזה).

39) צפני' ג, ט.

40) ראה תניא ספל"ו. לקו"ש שם. וש"נ.

41) רמב"ם ריש (ספרו ו)הל' יסודי התורה.

42) – לשון מהווה (ראה זח"ג רנז, ב. פרדס ש"א פ"ט. וראה גינת אגוז (הובא בהקדמת של"ה בית ד'). מו"נ ח"א פס"א. טושו"ע או"ח ס"ה ועוד). ולהעיר אשר התחלת וריש ס' היד ממש הוא „סוד היסודות ועמוד החכמות" – ר"ת הוי', כדברי נכדו ר"ד הנגיד (סה"ד ד"א תתקכז. שם הגדולים להחיד"א מע' רמב"ם). וראה גם פירוש לרמב"ם שם.

43) ראה המשך תרס"ו ריש ע' תלא. סה"מ תרס"ח ע' קצ־קצא. סה"מ עזר"ת ע' עד.

44) ישעי' מ, ה.

45) ראה בארוכה לקו"ש חי"ז ס"ע 93 ואילך. וש"נ.

דורך ברעכן מצרים[46]; משא"כ לעת"ל, **וועט זיין** „וראו כל בשר יחדיו **כי פי הוי' דבר**", **ניט דורך מכות, שבירה, נאָר בדרך** תיקון, **ובלשון הרמב"ם הנ"ל** „ויתקן **את העולם כולו כו'** לקרוא כולם בשם הוי' **ולעבדו שכם אחד**".

און דער טעם החילוק בזה:

גאולת מצרים איז ניט געווען קיין גאולה שלימה (אויך פון שכינתא מג־לותא), **און דערפאַר האָט דאָס געפּועל'ט אויף מצרים** (וועלכע האָט **געהאַט** נאָר אַ **שבירה און ניט קיין** תיקון וזיכוך) **בלויז** אַן ענין פון ידיעה „**כי אני הוי'**";

אָבער ביי דער גאולה שלימה דלעת"ל, וואָס וועט זיין באופן אַז „**יזדכך גשמיות הגוף והעולם**"[47], **וועט דעמאָלט אויך דער בשר הגשמי מצד זיין** טבע **זען** „**כבוד הוי'**".

ז. עפ"ז איז מובן אויך בנוגע צו י"ט כסלו וואָס דער אַלטער רבי איז מדגיש במכתבו די פעולה אויף די שרים ועמים, „**ועתה ואמרו על זאת כי אם היתה זאת**":

דאָס וואָס די גאולה פון י"ט כסלו איז אַ **הכנה והקדמה, ובמילא מעין, דער גאולה העתידה כנ"ל, דריקט זיך אויס נוסף — אין דער עצם גאולה פון דעם אַלטן רבי'ן און תורת החסידות, נאָר אויך** (ועיקר) **אין דעם וואָס** „**הפלה ה' והגדיל לעשות בארץ והפליא והגדיל שמו הגדול והקדוש אשר נתגדל ונתקדש ברבים ובפרט בעיני כל השרים וכל העמים**", **ביז** אַז „**ענו ואמרו על זאת כי אם** מאת הוי' **היתה זאת**", **אַז די** נפלאות הוי' **זיינען אויך צו זיי** אַנט־**פּלעקט געווארן.**

ח. ס'איז דאָך הימים האלה נזכרים ונעשים[48]. **ובפרט בנוגע י"ט כסלו וואָס, בלשון פון** אַלטן רבי'ן[49] „**זה היום יוקבע** למועד תמידי **בישראל אשר בו יתגדל ויתקדש שמי' רבא**"[50], **איז מובן** אַז **בכל שנה ושנה** דאַרף מען נעמען אַ נתינת כח **והוראה אין דער עבודה הנ"ל וואָס דער** אַלטער רבי **ברענגט** אַרויס במכתבו.

דאָס הייסט, נוסף אויף דעם וואָס דער טאָג גיט אַ תוספת חיות **והתחזקות אין דער עבודה פון הפצת המעינות חוצה, בכל מקום שיד כאו"א מגעת, דאַרף מען זען** אַז **עס זאָל זיין** „**יתגדל ויתקדש** ברבים **שמו הגדול**" **אויך צווישן אוה"ע, אַז שרים ועמים זאָלן זען** „**ועתה ואמרו . . מאת הוי' היתה זאת**".

וואָס דאָס איז כולל — נוסף אויף דעם קיום פון פס"ד ברור **של הרמב"ם**[51], **אַז** „**צוה משה רבינו מפי הגבורה לכוף את כל באי העולם לקבל מצות שנצטוו בני נח**", **ביז** אַז **זיי זאָלן זיי מקבל זיין אוך טאָן** „**מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו על ידי משה רבינו שבני נח מקודם נצטוו בהן**"[52],

נאָר אויך די השתדלות צו מפרסם זיין צווישן אוה"ע די אמונה אין אחדות ה',

---

46) ראה תו"א ואוה"ת שבהערה 31 ש„וידעו" הוא מלשון שבירה כמ"ש (שופטים ח, טז) ויודע בהם את אנשי סוכות.

47) תניא ספל"ו.

48) ראה רמ"ז בס' תיקון שובבים הובא ונתבאר בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

49) לקו"ד ח"א יט, ב.

50) ראה תוד"ה ועונין ברכות ג, סע"א. ועוד. תו"א שמות בתחלתו (ד"ה ואלה שמות — מט, ד) ועוד.

51) פ"ח דהל' מלכים ה"י־יא.

52) וראה בארוכה לקו"ש חכ"ו ע' 132 ואילך. וש"נ.

ווי דאָס קומט מצד דעם גילוי פון שם הוי' (ווי דער אַלטער רבי ערקלערט בארוכה בספרו תניא קדישא בשער היחוד והאמונה).

וואָס דאָס איז אַ טייל פון דער גאולה פון י"ט כסלו, און אַ הכנה צו דער גאולה הכללית והשלימה, אַז אחדות ה', ווי דאָס איז לאמיתתו באַ אידן,

אַז ס'איז ניטאָ קיין שום מציאות חוץ דעם אויבערשטן, ובלשון הרמב"ם[53] „הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כא־מתתו והוא שהתורה אומרת[54] אין עוד מלבדו, כלומר אין שם מצוי אמת מלבדו כמותו" —

זאָל דאָס אויך לייכטן און מפורסם ווערן צווישן אוה"ע[55].

ט. און כאָטש אַז לכמה דיעות[56] זיינען ב"נ (מצ"ע) מוזהר נאָר אויף ע"ז, און ניט אויף שיתוף — איז דאָך דער פירוש אין דעם נאָר אַז זיי זיינען ניט מוזהר אויף דעם, ס'איז אָבער פשיטא אַז בשעת ביי זיי ווערט דערהערט אויך דער ענין פון שלילת השיתוף, ביז צו האָבן (עפעס) אַ הכרה אין אחדות ה' אַז „אין עוד מלבדו", איז דאָס מוסיף סיי אין זייער זהירות והידור בקיום ז' מצות ב"נ מיט אַלע זייערע סניפים, און סיי אין זייער אַרויסהעלפן אידן בכל ענינים ביהדות ובכל הצטרכותם בכלל.

און די צוויי אויפטואונגען זיינען אַ הקדמה, וועלכע איז אויך מקרבת ומזרזת דעם זמן דלעת"ל, וועט ביידע ענינים וועלן זיין בשלימות — „ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר", כנ"ל, און „ועמדו זרים ורעו צאנכם"[57].

און דאָס איז דער אויפטו פון דער גאולה פון י"ט כסלו אַלס הכנה צו דער גאולה העתידה:

דורכדעם וואָס „הפליא והגדיל שמו הגדול והקדוש כו' בפרט בעיני כל הש־רים וכל העמים .. אשר גם בעיניהם יפלא הדבר הפלא ופלא", האָבן זיי גע־זען אַז נוסף וואָס טבע מיט אַלע חוקי הטבע האָבן ניט קיין שליטה בכח עצמם, איז האָבן זיי בכלל ניט קיין מציאות ותפיסת מקום אמתי לגבי כל הקשור לענינים פון דעם אויבערשטן; וואָס דאָס איז דער גילוי פון אחדות הוי' ווי דאָס איז (ניט מצד שם אלקים (בגימט' „הטבע" ובמילא —) וואָס איז זיך מתלבש אין טבע, נאָר) מצד שם הוי' שלמעלה מהטבע[58],

און דערפאַר „ענו ואמרו .. מאת הוי' היתה זאת היא נפלאת בעינינו".

(משיחות י"ט כסלו תשמ"ג, תשד"מ)

53) הל' יסודי התורה פ"א ה"ד.

54) ואתחנן ד, לה.

55) ראה רמב"ם ספי"א מהל' מלכים מה שנשמט ע"י הצנזור — וראה לעיל ע' 127 הערה 47.

56) רמ"א או"ח סי' קנו ובדרכי משה שם. והוא ע"פ תוד"ה שמא (בכורות ב, א), תוד"ה אסור (סנהדרין סג, ב), ר"ן ספ"ק דע"ז, ועוד [וכן מובן מדברי הרמב"ם בסה"מ (מ"ע ב) — דרמ"צ נט, ב. ד"ה באתי לגני תשי"ג פ"ג (בסה"מ באתי לגני ח"א. סה"מ מלוקט ח"א)].

ובתשובות שער אפרים סי' כד, תשו' ושב הכהן סל"ח חלקו ע"ז — אוה"ת נח (כרך ג) תרנח, א. בראשית (כרך ז) תתשסד, ב. סה"מ תרכ"ט ע' קמג (וראה גם בספרים שנסמנו בהערה לד"ה באתי לגני שם ולד"ה מים רבים תשי"ז רפ"ג (סה"מ מלוקט ח"א)). וראה ביאור סיבת החילוק בין ע"ז ושיתוף בדרושים הנ"ל.

57) ישעי' סא, ה.

58) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 285 ואילך.